EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 16.12.2025
COM(2025) 765 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Euroopa keskkonnamajanduslikku arvepidamist käsitleva määruse (EL) nr 691/2011 rakendamise kohta

(1) SISSEJUHATUS

Määrusega (EL) nr 691/2011 Euroopa keskkonnamajandusliku arvepidamise kohta ([1]) (edaspidi „määrus“) on loodud Euroopa keskkonnamajandusliku arvepidamise kogumise, koostamise, edastamise ja hindamise ühine raamistik. Määruse artiklis 10 on sätestatud:

> *Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule 31. detsembriks 2013 ja edaspidi iga kolme aasta järel aruande käesoleva määruse rakendamise kohta. Kõnealuses aruandes hinnatakse eelkõige edastatud andmete kvaliteeti, andmekogumismeetodeid, liikmesriikide ja andmeesitajate halduskoormust ning kõnealuse statistika teostatavust ja tulemuslikkust.*

Käesolev on viies aruanne selle kohustuse täitmise kohta. Eelmised aruanded esitati aastatel 2022, ([2]) 2019, ([3]) 2016 ([4]) ja 2013 ([5]).

(2) KESKKONNAMAJANDUSLIK ARVEPIDAMINE

Alates 2019. aastast on Euroopa roheline kokkulepe olnud aluseks komisjoni kohustusele tegeleda kliima- ja keskkonnaprobleemidega. Siiski on esile kerkinud uued ülemaailmsed probleemid ning Euroopa Komisjoni eesmärk on kestlikum, konkurentsivõimelisem, vastupidavam ja kliimamuutusteks paremini valmistunud Euroopa Liit.

Majandus ja keskkond on omavahel lahutamatult seotud. Järjepidev ja põhjalik teave meie majandustegevuse keskkonnamõju, keskkonnast saadavate sotsiaalse ja majanduslike hüvede ning keskkonna kaitsmisest saadava kasu kohta toetab ELi prioriteetide rakendamist seoses tootmise kestlikkuse ja vastupanuvõime tugevdamisega ELis ning valmisolekuga vähendada majanduse süsinikuheidet. Seetõttu vajavad poliitikakujundajad edusammude jälgimiseks ja poliitikameetmete kohta otsuste tegemiseks kvaliteetset statistikat keskkonna ja majanduse vaheliste seoste kohta.

Keskkonnamajanduslik arvepidamine on mõjus mitmeotstarbeline teaberaamistik, mis võimaldab hinnata ELi majandustegevuse kestlikkust ning selle kliimamõjusid. Tavapärane majandusstatistika (nt rahvamajanduse arvepidamine) üksi ei võimalda tootmise, tarbimise, investeeringute või rahastamise keskkonnamõju täielikult arvesse võtta. Majandus- ja keskkonnaaspektide integreerimisel annab keskkonnamajanduslik arvepidamine olukorrast täielikuma ülevaate.

Peagi avaldatav uuendatud rahvamajanduse arvepidamise standard ESA 202X käsitleb loodusvarasid senisest tunduvalt suuremas mahus. Rahvamajanduse arvepidamise koostamisel

---

([1]) ELT L 192, 22.7.2011, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/691/2025-06-24.

([2]) COM(2022) 718, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52022DC0718.

([3]) COM(2020) 56, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1583142055591&uri=CELEX:52020DC0056.

([4]) COM(2016) 663, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1478531808092&uri=CELEX:52016DC0663.

([5]) COM/2013/0864, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/ALL/?uri=CELEX:52013DC0864.

tuginetakse seetõttu rohkem kui kunagi varem usaldusväärsetele keskkonnamajandusliku arvepidamise andmetele.

Euroopa keskkonnamajanduslik arvepidamine toetab keskkonnaküsimuste riikideülest mõõdet, rakendades süstemaatilist lähenemisviisi ning hõlmates kõiki liikmesriike ja keskkonnateemasid, võimaldades hinnata eri liikmesriikide poliitikat ja liikmesriike omavahel võrrelda.

Kõige olulisem keskkonnamajanduslikus arvepidamises on integreerimine, nimelt mitmesuguse (statistilise, haldusalase, modelleeritud jne) teabe integreerimine ning keskkonna- ja majandusaspektide integreerimine, näiteks i) energiakasutus, maksustamine ja õhuheitmed; ii) toorme kaevandamine ja jäätmed ning iii) keskkonna ja kliimaga seotud riigi ja ettevõtjate kulutused (sealhulgas investeeringud); iv) ökosüsteemide ulatus ja seisund ning ökosüsteemide panus ühiskonda ja keskkonda.

Keskkonnamajanduslik arvepidamine on tõhus ja tulemuslik viis teabe kogumiseks, sest:

- taaskasutatakse olemasolevaid andmeid ja seega on võimalik koostada uut teavet nii, et ettevõtjate ning üldsuse esindajate halduskoormus on väike;
- võimalik on eri allikatest pärit teabe ristkontrollimine ja võrdlemine, mis omakorda võimaldab saada kvaliteetset teavet väheste jõupingutustega.

Euroopa keskkonnamajanduslik arvepidamine põhineb rahvusvahelistel standarditel „Integreeritud keskkonnamajandusliku arvepidamise süsteemi keskne raamistik“ (SEEA CF) ([6]) ja „Integreeritud keskkonnamajandusliku arvepidamise süsteemi ökosüsteemide arvepidamine“ (SEEA EA) ([7]). Need standardid on koostanud ja avaldanud ÜRO, Euroopa Komisjon (Eurostat), ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon, Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD), Rahvusvaheline Valuutafond ja Maailmapank. Integreeritud keskkonnamajandusliku arvepidamise süsteemi keskne raamistik on läbivaatamisel ja selle uus versioon on kavas välja anda 2028. aastal.

Keskkond ja kliima mõjutavad inimesi kogu maailmas ning mõlema puhul on paljud piiriülesed aspektid seotud õhuheitmete, materjalide ja kaubanduse, veekasutuse, energia, maksustamise, investeeringutega jne. Seega on ülemaailmsed standardid väga olulised. Seepärast kooskõlastatakse integreeritud keskkonnamajandusliku arvepidamise süsteemi keskne raamistik Euroopa arvepidamise süsteemi ja maksebilansiga.

Eespool nimetatud standardite raames kehtestatakse määrusega Euroopa keskkonnamajanduslik arvepidamine, mis hõlmab liikmesriikide aruandlust, andmeallikaid, prooviuuringute läbiviimist jne. Määrus on Euroopa Majanduspiirkonnas (EMP) kohaldatav ([8]). Selle kohaselt jaotatakse arvepidamine üheksaks mooduliks.

([6]) https://seea.un.org/.

([7]) https://seea.un.org/ecosystem-accounting.

([8]) Määrus hõlmab Norrat ja Islandi. Liechtensteini puhul kohaldatakse täielikku erandit. Šveitsi ja Euroopa Liidu kahepoolne statistikaalane kokkulepe hõlmab seda määrust alates 2019. aasta detsembrist. (Euroopa Liidu – Šveitsi statistikakomitee 2. detsembri 2019. aasta otsus nr 2/2019, millega asendatakse Euroopa Ühenduse ja Šveitsi

- **Õhuheitmete arvepidamine**: kuue kasvuhoonegaasi (sh CO_2 ja kütusena kasutatavast biomassist saadud CO_2) ja seitsme õhusaasteaine heitkogused atmosfääri heitkoguseid tekitava 64 tootmisharu ning kodumajapidamiste lõikes.
- **Keskkonnamaksud majandustegevusalade lõikes**: energia, transpordi-, saaste- ja ressursimaksud, sealhulgas CO_2 jt heitkogustega kauplemise süsteemide erikategooriad, 64 makse maksva tootmisharu ning kodumajapidamiste ja mitteresidentide lõikes.
- **Kogumajanduslike materjalivoogude arvepidamine**: majandusse siseneva füüsilise sisendi summad, materjali koondumine majanduses ning muudesse majandussüsteemidesse suunduvad väljundid või keskkonda tagasi suunatavad sisendid. See on oluline teave ringmajandusele üleminekul tehtavate edusammude jälgimiseks.
- **Keskkonnakaitsekulutuste arvepidamine**: majandusüksuste keskkonnakaitsekulud. Kulutused hõlmavad investeeringuid ja tarbimiskategooriaid.
- **Keskkonnakaupade ja -teenuste sektori arvepidamine**: kaupade ja teenuste toodang, lisaväärtus ja eksport keskkonnakaitse või ressursside haldamise eesmärgil. Aru antakse ka selle tegevusega seotud tööhõive kohta.
- **Füüsilise energiavoo arvepidamine**: energiavoog keskkonnast majandusse (loodusliku energia sisendite kaevandamine), majandusharude sees (energiatoodete tootmine ja kasutamine) ning majandusest keskkonda (jäänukenergia keskkonda juhtimine) 64 tootmisharu ning kodumajapidamiste lõikes.
- **Metsa arvepidamine**: andmed metsavarude kohta ja majandustegevuse kohta metsamajanduses ja metsavarumises viisil, mis on täielikult kooskõlas ESA 2010 kohaselt esitatavate andmetega.
- **Keskkonnatoetuste ja samalaadsete siirete arvepidamine**: valitsuse jooksvad ja kapitalisiirded ettevõtetele ning kodumajapidamistele, mille eesmärk on toetada keskkonda ja loodusvarasid kaitsvaid tegevusi, sealhulgas keskkonnatoodete tootmist ja kasutamist.
- **Ökosüsteemi arvepidamine**: ökosüsteemide varade ulatus ja seisund ning teenused, mida need ühiskonnale ja majandusele pakuvad. Ökosüsteemiteenused hõlmavad näiteks põllukultuuridega varustamist, põllukultuuride tolmeldamist, looduspõhist turismi ja ülemaailmset kliimaregulatsiooni.

Kõik eespool nimetatud moodulid on määratletud määruse ühes lisas. Liikmesriikidel on olnud kohustus esitada komisjonile (Eurostatile) andmeid I–III lisa alusel alates 2013. aastast ja IV–VI lisa alusel alates 2017. aastast ning VII ja VIII lisa alusel alates 2025. aasta lõpust, kusjuures IX lisa (ökosüsteemi arvepidamine) kohased andmed tuleb esitada 2026. aasta lõpuks.

Konföderatsiooni vahelist statistikaalast koostööd käsitleva lepingu A lisa [2020/51]; ELT L 17, 22.1.2020, lk 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2020/51/oj).

(3) TEGEVUS PÄRAST VIIMAST ARUANNET

Määruse muudatused ja sellest tulenevad muud õigusaktid

27. novembri 2024. aasta määrus (EL) 2024/3024, millega muudetakse määrust (EL) nr 691/2011. Esiteks lisati kolm uut moodulit metsa arvepidamise, keskkonnatoetuste ja samalaadsete siirete arvepidamise ning ökosüsteemide arvepidamise kohta.

Metsa arvepidamist ning keskkonnatoetusi ja samalaadseid siirdeid käsitlevad uued moodulid põhinevad varasemal vabatahtlikul andmete esitamisel (vastavalt alates 2016. ja 2015. aastast).

Ökosüsteemi arvepidamise moodul on enamiku liikmesriikide jaoks uus. See tugineb 2021. aastal kehtestatud ÜRO integreeritud keskkonnamajandusliku arvepidamise süsteemi ökosüsteemide arvepidamise standardile ning Eurostati, komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse (JRC) ja mõne liikmesriigi viimastel aastatel saadud kogemustele. Algselt Teadusuuringute Ühiskeskuse poolt INCA projekti ([9]) raames välja töötatud meetodeid on alates 2021. aastast edasi arendanud Eurostat, Teadusuuringute Ühiskeskus ja rühm riiklikke eksperte. Eurostat korraldas 2023. ja 2024. aastal vabatahtlikke andmekogumisi ettevalmistusena 2026. aastal algavaks esimeseks aruandlusvooruks määruse alusel ning alates 2017. aastast kaasrahastab komisjon (Eurostat) iga-aastaste toetustega liikmesriikides suutlikkuse suurendamist.

Need kolm moodulit parandavad mitme ELi meetme ja eesmärgi, sealhulgas kliimaneutraalsuse saavutamise eesmärgi, strateegia „Talust taldrikule“, ELi metsastrateegia, ELi elurikkuse strateegia aastani 2030 ja ülemaailmse bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni, ELi mullastrateegia aastani 2030, looduse taastamise määruse ning nullsaaste tegevuskava kohta kättesaadava teabe kvaliteeti. Samuti aitavad need suurendada kestliku arengu eesmärkide järelevalve asjakohasust ELi jaoks.

Tänu arvepidamiste integreeritud struktuurile annavad uued moodulid märkimisväärset lisaväärtust ka statistilistele põhiandmetele ja suurendavad kuue olemasoleva mooduli suutlikkust, kuna uusi ja vanu arvepidamisi on võimalik uute näitajate tuletamiseks kombineerida.

Näiteks saab uut ökosüsteemi arvepidamist kombineerida olemasoleva õhuheitmete arvepidamisega, et võrrelda ökosüsteemides süsiniku sidumise mahtu kasvuhoonegaaside heite mahuga. On olemas tugev seos ka ökosüsteemi arvepidamise, metsa arvepidamise ja kogumajanduslike materjalivoogude arvepidamise vahel seoses biomassi tootmisega.

Peale nende kolme uue mooduli on olukorda muul viisil parandanud ka 27. novembri 2024. aasta määrus (EL) 2024/3024. Komisjonile (Eurostatile) tehti ülesandeks avaldada ja vajaduse korral koguda liikmesriikidelt andmeid kliimamuutuste leevendamisse tehtud investeeringute kohta (vt allpool). Samuti pidi komisjon (Eurostat) looma uue digitaalse väljaande kliimamuutuste kohta ja keskkonnamajandusliku arvepidamise andmeid sisaldava portaali. Komisjonile (Eurostatile) tehti ülesandeks viia läbi ökosüsteemiteenuste rahalise hindamise teostatavuse uuring ning andmekvaliteedi uuringud vee, energiasubsiidiumide ja

([9]) https://ecosystem-accounts.jrc.ec.europa.eu/.

kliimamuutustega kohanemise valdkondades. Edusamme on tehtud ka seoses arvepidamise uute andmeallikate, prooviuuringute, erandite ja ELi rahastamisega.

Allpool on loetletud muud õigusliku alusega meetmed, mis on võetud pärast viimase aruande esitamist Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

- Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2024/1769 ([10]) seoses keskkonnakaupade ja -teenuste ning majandustegevusalade soovitusliku loendi ajakohastamisega. Käesoleva määrusega kehtestatakse võrdlusnimekiri, milles määratakse kindlaks määruse (EL) nr 691/2011 V lisa koostamise ulatus.
- Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2025/1131, ([11]) millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 691/2011 kliimamuutuste leevendamisse tehtavate investeeringute osas ja võetakse kasutusele keskkonnaeesmärkide klassifikaator. Kliimamuutuste leevendamine ja sellega seotud investeeringud on hädavajalikud selleks, et saavutada ELis 2050. aastaks kliimaneutraalsuse eesmärk. Seepärast on Euroopa keskkonnamajanduslikus arvepidamises arvesse võetud kliimamuutuste leevendamisse tehtavate muude investeeringute omadusi. Andmed hõlmavad kõiki kliimamuutuste leevendamise seisukohast olulisi majandussektoreid ja -tegevusi ning on esitatud liikmesriikide kaupa. Esimesed andmed kliimamuutuste leevendamisse tehtavate investeeringute kohta tuleb esitada 2025. aasta oktoobris. Keskkonnaeesmärkide klassifikaator on ÜRO poolt 2024. aastal kehtestatud uus klassifikaator, millega asendatakse varasem keskkonnakaitse tegevusalade klassifikaator (CEPA 2000) ja ressursihalduse tegevusalade klassifikaator (CReMA 2008).
- Komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2023/137 ([12]) lisati NACE Revision 2-le 1. muudatus. Kuna majanduse tegevusalade statistiline klassifikaator NACE reguleerib liikmesriikide poolt komisjonile (Eurostatile) keskkonnamajandusliku arvepidamise jaoks andmete esitamist, muudeti komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2025/472 ([13]) määruse 691/2011 IV ja V lisa, ajakohastades NACE Revision 2 kohaselt esitatud andmete esitamise nõudeid, et viia need kooskõlla selles tehtud muudatustega. Määruse (EL) nr 691/2011 NACE Revision 2 1. muudatuse rakendamine algab tulevikus.

Hoolimata kolme uue mooduli loomisel tehtud intensiivsest tehnilisest ettevalmistustööst koostöös kõigi liikmesriikidega taotlesid kaheksa riiki ühele või mitmele neist moodulitest erandeid, mis tähendab, et nad alustavad andmete esitamist 1–2 aastat hiljem kui ülejäänud liikmesriigid. Kõik eranditaotlused olid nõuetekohaselt põhjendatud ja need rahuldati komisjoni 13. juuni 2025. aasta rakendusotsusega (EL) 2025/1170 ([14]). Kolmteist liikmesriiki

([10]) ELT L, 2024/1769, 27.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2024/1769/oj.

([11]) ELT L, 2025/1131, 4.6.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2025/1131/oj.

([12]) ELT L 19, 20.1.2023 lk 5, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/137/oj.

([13]) ELT L, 2025/472, 11.3.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2025/472/oj.

([14]) ELT L, 2025/1170, 16.6.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2025/1170/oj.

taotlesid erandeid kliimamuutuste leevendamise investeeringuid käsitlevate andmete esitamise edasilükkamiseks ühe või kahe aasta võrra alates 2025. aasta oktoobrist.

Uued andmed ja näitajad, uued väljaanded

Alates viimasest, 2022. aasta aruandest on komisjon (Eurostat) lisaks uutele moodulitele suurendanud keskkonnamajanduslikust arvepidamisest saadava teabe mahtu ning parandanud selle kvaliteeti.

- Komisjon (Eurostat) on avaldanud:
    - keskkonnamajandusliku arvepidamise statistiliste andmete portaali (edaspidi „juhtimislaud“) ([15]) ning
    - digitaalse väljaande kliimamuutuste leevendamise kohta ([16]),

  nagu on nõutud muudetud määruse artiklis 10.

  Mõlemad tooted anti välja 2024. aasta detsembris. Juhtimislaud võtab kasutajasõbralikul ja interaktiivsel viisil kokku keskkonnamajandusliku arvepidamise peamised näitajad. Digitaalses väljaandes „Statistics on climate change mitigation“ (Kliimamuutuste leevendamise statistika) on esitatud interaktiivsed graafikud ja kaardid, et kasutajad saaksid tutvuda keskkonnamajandusliku arvepidamise andmetega.
- Alates 2021. aasta novembrist on komisjon (Eurostat) avaldanud kvartalipõhiseid kasvuhoonegaaside heite hinnanguid, ([17]) mis on täielikult kooskõlas rahvamajanduse arvepidamisega. Avaldamiseks kulub pärast vaatlusperioodi lõppu kõigest neli ja pool kuud. Heitehinnangute õigeaegne avaldamine vastab poliitilisest vaatenurgast vajadusele kiirema ja sagedasema teabe järele. Uued hinnangud ei nõua liikmesriikidelt täiendavat aruandlust.
- Lisaks liikmesriikide poolt määruse alusel esitatud andmete avaldamisele avaldab Eurostat kasvuhoonegaaside õhuheitmete arvepidamise esialgsed hinnangud T + 12 kuud pärast vaatlusperioodi lõppu ning materjalivoogude arvepidamise esialgsed hinnangud T + 6 kuud pärast vaatlusperioodi lõppu.
- Komisjon (Eurostat) ühendab keskkonnamajandusliku arvepidamise makromajanduslike mudelitega, nagu mitut piirkonda hõlmavad sisend-väljundtabelid, et koostada ELi tarbimise keskkonnajalajälgede, nt kasvuhoonegaaside kasutamise

([15]) https://ec.europa.eu/eurostat/cache/dashboard/environmental-accounts/.

([16]) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Statistics_on_climate_change_mitigation.

([17]) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Quarterly_greenhouse_gas_emissions_in_the_EU.

jalajälje ([18]) ja materjalikasutuse jalajälje ([19]) kohta kvaliteetsemad ja detailsemad hinnangud.

Andmekogumismeetodid ja halduskoormus

Keskkonnamajanduslik arvepidamine ei nõua üldjuhul kodanikelt ega ettevõtetelt uute küsimustike täitmist, kuna kasutatakse peamiselt andmeid, mis on riigi statistikaasutustel juba olemas. Olemasolevatele andmetele lisatakse vajaduse korral sageli täiendavaid (näiteks mudelite abil saadud) hinnanguid. Lisaks rahvamajanduse arvepidamise andmetele integreeritakse keskkonnamajanduslikku arvepidamisse andmed mitmesugustest allikatest, sealhulgas energia-, transpordi-, materjali-, põllumajandus- ja metsandusstatistikast, avaliku sektori kulutuste ja maksustamise andmetest, samuti mittestatistilistest allikatest, nagu Maa seireandmed, biofüüsikalistest mudelitest pärinevad andmed ja kodanikuteadusest saadud teave elurikkuse kohta.

Määruses sätestatud andmenõuete täitmiseks võib liikmesriikide asutustel olla vaja olemasolevaid andmeid kohandada, et need vastaksid määruses kasutatavatele mõistetele. Nende kohanduste rakendamine võib nõuda riikide statistikaasutustelt ja kodanikelt täiendavaid jõupingutusi, näiteks kodumajapidamistele või ettevõtetele suunatud kohandatud või laiendatud uuringute kaudu andmete kogumist keskkonnamajandusliku arvepidamise valitud näitajate kohta.

Andmete kvaliteedi parandamiseks võivad riigid ka otsustada korraldada keskkonnamajandusliku arvepidamise jaoks konkreetseid andmekogumisi. Näiteks on mõned riigid korraldanud uuringuid, et täiendada oma muid ökotööstuse arvepidamise andmeallikaid (määruse V lisa). Neid uuringuid tehakse igal aastal või iga paari aasta tagant. Sellest tulenev lisakoormus ettevõtjatele on väga väike.

Kokkuvõttes on ettevõtjate ja kodumajapidamiste halduskoormus keskkonnamajandusliku arvepidamise jaoks andmete esitamisel väga väike.

Liikmesriikide statistikaasutuste halduskoormusega seoses on olukord järgmine. Riikide statistikaasutused, tavaliselt riiklikud statistikaametid või mõnikord energeetika- või keskkonnaministeeriumid, teevad suurema osa arvepidamise koostamiseks vajalikust tööst. Muude arvepidamisse panustavate riigi ametiasutuste hulka kuuluvad looduskaitseasutused ja maksuamet. See töö seisneb suures osas olemasolevate statistiliste andmeallikate, näiteks ettevõtlusuuringute, ja mittestatistiliste andmeallikate, näiteks haldusandmete taaskasutamises ja integreerimises.

([18]) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Greenhouse_gas_emission_footprints.

([19]) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Material_flow_accounts_statistics_-_material_footprints.

Määruse üheksa lisa puhul on arvepidamise koostamiseks vajalik keskmine töötajate arv riikide statistikaasutustes hinnanguliselt kuus kuni üheksa täistööajaga töötajat ([20]).

Vanemate lisade I-VI puhul on igaühe kohta vaja keskmiselt 0,5–1 täistööajale taandatud töötajat. Kolme uue lisa jaoks on igas riigi statistikaasutuses esialgse hinnangu kohaselt vaja kahte kuni kolme täiendavat täistööajale taandatud töötajat, ([21]) kusjuures täpne arv sõltub sellistest teguritest nagu liikmesriigi olukord ning olemasolevate andmeallikate ulatus.

Võib eeldada, et tootmissüsteemide järkjärguline arenemine aja jooksul suurendab tõhusust.

Koormuse vähendamine ja lihtsustamine on komisjoni jaoks väga olulised. Eurostat rakendab koostöös riikide statistikaasutustega meetmeid andmekogumise ja aruandlusega seotud koormuse vähendamiseks.

- Eurostati töötajad arendavad metoodikaid, koostavad suuniseid, pakuvad koostamisvahendeid, juhivad eksperdirühmi ning haldavad liikmesriikides tõhususe ja koordineerimise suurendamiseks olulisi toetusi.
- Komisjoni (Eurostati) eksperdirühmad koordineerivad andmete koostamist, edendavad heade tavade ja ühiste lahenduste jagamist ning suurendavad tõhusust.
- Komisjon (Eurostat) on töötanud välja ja teinud liikmesriikidele kättesaadavaks ökosüsteemiteenuste arvepidamise koostamise vahendi ja kogu ELi hõlmavad andmed (vahend INCA) ning energeetika arvepidamise koostamise vahendi (PEFA Builder). Liikmesriikidel, kes neid vahendeid kasutavad, on kvaliteetse energia- ja ökosüsteemiteenuste arvepidamise rakendamiseks vaja omalt poolt väga vähe teha. Liikmesriigid võivad kasutada ka oma vahendeid ja andmeid.
- Arvepidamine ökosüsteemide ulatuse ja seisundi kohta võib suures osas põhineda olemasolevatel kogu ELi hõlmavatel andmetel.
- Mõned riikide statistikaasutused on kasutanud komisjoni kaasrahastatud toetusi nii meetodite rakendamiseks kui ka andmete hankimiseks vajalike vahendite loomiseks, muutes oma tööprotsessid tõhusamaks.

Need komisjoni (Eurostati) algatused on märkimisväärselt vähendanud liikmesriikide halduskoormust ja kulusid. Hinnanguliselt väheneb koormus liikmesriigi kohta ühe kuni kahe täistööajale taandatud töötaja võrra ja kulud vähenevad kõigis liikmesriikides kokku vähemalt 2 miljoni euro võrra aastas.

Kokkuvõttes ei ole riikide statistikaasutuste koormus suur ja see on tunduvalt väiksem kui keskkonnamajanduslikust arvepidamisest saadav kasu. Eurostat on väga tähelepanelik ja püüab andmekogumise koormust pidevalt vähendada. Selleks suhtleb Eurostat pidevalt liikmesriikidega.

([20]) Allikas: liikmesriikide riiklikud statistikaametid, 2020. aastal Euroopa statistika kulude analüüsi käigus kogutud andmed.

([21]) Allikas: liikmesriikide riiklikud statistikaametid, valdkondliku ja keskkonnastatistika ning arvepidamise direktorite eksperdirühmalt ja selle aruteludeks 2021. aastal kogutud andmed.

(4) STATISTIKA TEOSTATAVUS JA TULEMUSLIKKUS

Keskkonnamajandusliku arvepidamise tulemuslikkus tugineb kahele tegurile: esiteks sellele, kuidas saab olemasoleva teabe ühisesse arvepidamisraamistikku ümber jaotada, ning teiseks sellele, kuidas ja millises ulatuses arvepidamist kasutatakse.

Esimese teguri puhul illustreerib seda uues IX lisas esitatud põllukultuuridega varustamise ökosüsteemiteenuse hinnang, mis põhineb olemasoleval teabel III lisas esitatud materjalivoogude arvepidamise kohta.

Teise teguri puhul annab keskkonnamajanduslik arvepidamine teavet majandusanalüüside ja mõjuhinnangute koostamiseks ning seda kasutatakse poliitikaeesmärkide täitmise edenemise jälgimiseks. Selleks et jälgida ELi edusamme kestliku arengu eesmärkide ([22]) saavutamisel ja liidu kaheksandat üldist keskkonnaalast tegevusprogrammi aastani 2030, ([23]) on kasutatud mitut keskkonnamajandusliku arvepidamise näitajat, nagu materjalikasutuse jalajälg, materjalide ringkasutuse määr, keskkonnamaksude osakaal kogu maksutulus ja ELi tarbimise CO_2 jalajälg.

ELi ringmajanduse seireraamistikus ([24]) kasutatakse keskkonnamajanduslikku arvepidamist mitme majandusse sisenevaid materjale ning esmase ja teisese materjali kasutust käsitleva näitaja koostamiseks.

Keskkonnamajanduslikust arvepidamisest saadud näitajad aitavad jälgida ka ELi edusamme bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni ([25]) eesmärkide saavutamisel ning muude elurikkuse kaitse ja nullsaaste poliitikameetmete tulemuslikkust.

Ökosüsteemide seisundi näitajad on ühtlustatud looduse taastamise määruse seire eesmärgil kasutatavate näitajatega. See tähendab, et keskkonnamajandusliku arvepidamise abil saab jälgida ELi edusamme asjaomaste eesmärkide saavutamisel.

Poliitikakujundamise seisukohast oluliste näitajate esitamine uuel keskkonnamajandusliku arvepidamise juhtimislaual ([26]) ning kliimamuutuste leevendamise ja majandustegevuse vaheliste vastastikuste seoste põhjalik analüüs kliimamuutuste leevendamist käsitlevas digiväljaandes ([27]) toetavad arvepidamise kasutamist poliitika kujundamisel.

Määrusesse lisatud uute moodulite teostatavus on tagatud juba nende kavandamisetapis, sest enne komisjoni muudatusettepaneku tegemist on neid spetsiaalsetes rakkerühmades koos

---

([22]) https://data.europa.eu/doi/10.2785/1111373. Keskkonnamajanduslikul arvepidamisel põhinevad kestliku arengu eesmärkidega seotud näitajad on näiteks tööstuse õhuheitmete mahukus, materjalikasutuse jalajälg, kogulisandväärtus keskkonnasektoris, materjalide ringkasutuse määr ja keskkonnamaksude osakaal kogu maksutulus. Käesolevas aruandes kasutatakse ülekanduvat mõju käsitlevas peatükis ka CO_2 jalajälge.

([23]) https://www.eea.europa.eu/en/topics/at-a-glance/state-of-europes-environment/environment-action-programme/8th-eap-indicator-based-progress.

([24]) https://ec.europa.eu/eurostat/web/circular-economy/monitoring-framework.

([25]) https://www.cbd.int/gbf.

([26]) https://ec.europa.eu/eurostat/cache/dashboard/environmental-accounts/.

([27]) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Statistics_on_climate_change_mitigation.

riiklike ekspertidega ja/või toetuste abil katsetatud. Komisjon (Eurostat) pakub koostöös liikmesriikidega metoodilist tuge, eelkõige käsiraamatute kaudu.

(5) PÄRAST VIIMAST ARUANNET EDASTATUD ANDMETE KVALITEET

Määruse kohaselt peavad liikmesriigid ja EMP riigid esitama Eurostatile andmed ja aruanded oma andmete kvaliteedi kohta ([28]). Mõned laienemisprotsessis osalevad riigid esitavad vabatahtlikkuse alusel samuti määruse kohaselt nõutavaid andmeid (kas osaliselt või täielikult). Käesolevas rakendamisaruandes keskendutakse esimesena nimetatud riikide rühmale (ELi/EMP riigid). Eurostat valideerib saadud andmed ja kvaliteediaruanded ning teeb need oma veebisaidil ([29]) avalikult kättesaadavaks koos tehniliste ja metoodiliste selgituste ning taustteabega ([30]).

Enamik liikmesriike esitab täielikud andmekogumid ja kvaliteediaruanded määruses sätestatud tähtaegade jooksul ([31]). Mõni liikmesriik jäi aruandeperioodidel andmete esitamisega hiljaks (tavaliselt vaid mõne päeva võrra), kuid see ei avaldanud kasutajatele olulist mõju.

Üldiselt on liikmesriikide esitatud statistilised andmed kõigi määruse lisade kohta väga kvaliteetsed ja nende kvaliteet on aastatel 2022–2025 veelgi paranenud. Seda kajastavad õhuheitmete arvepidamise ja materjalivoogude arvepidamise tulemusnäitajad, mille Eurostat avaldab koos metaandmetega. Energeetika ja õhuheitmete arvepidamise sidusust hinnatakse regulaarselt ja see on samuti paranenud.

Komisjoni (Eurostati) hinnangul paraneb järgmise kahe aasta jooksul kliimamuutuste leevendamise investeeringuid käsitleva V lisa uute andmete kvaliteet (täielikkus), kuna paljudele liikmesriikidele on tehtud erand. See lisaaeg võimaldab neil paremini valmistuda. Seetõttu puuduvad esimestel andmete esitamise aastatel nende liikmesriikide andmed ning Eurostat hindab neid modelleerimismeetodite abil. Selles valdkonnas on veel arenguruumi. Komisjon (Eurostat) jätkab tööd liikmesriikidega, et lahendada tehnilised ja metoodilised probleemid.

Andmete kvaliteedi parandamiseks on plaanis rakendada või rakendatakse juba lisameetmeid, mida on kirjeldatud järgmises punktis.

(6) TEGEVUSE TÕHUSTAMISE MEETMED

([28]) Šveits on esitanud andmeid Euroopa Liiduga sõlmitud kahepoolse statistikaalase kokkuleppe alusel alates 2019. aasta detsembrist. Liechtensteini suhtes kohaldatakse määruse (EL) nr 691/2011 puhul täielikku erandit, nagu on sätestatud EMP ühiskomitee 30. aprilli 2012. aasta otsuses nr 98/2012, millega muudetakse EMP lepingu XXI lisa („Statistika“) (ELT L 248, 13.9.2012, lk 36, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2012/98(2)/oj).

([29]) https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database.

([30]) http://ec.europa.eu/eurostat/web/environment/overview.

([31]) https://circabc.europa.eu/ui/group/c4687299-277c-42f8-8747-dee3f17341de/library/f4f240c1-054c-4363-b598-7b3b9efb14e4/details.

Komisjon (Eurostat) ja liikmesriigid on kokku leppinud Euroopa keskkonnamajandusliku arvepidamise strateegias. Praegune versioon hõlmab ajavahemikku 2024–2028 ([32]). Strateegia, mille koostamist määrus ei nõua, sätestab tööprogrammi ning koordineerib Euroopa jõupingutusi keskkonnamajandusliku arvepidamise kasutamise suurendamiseks ja selle edasiarendamiseks, sealhulgas võimalike uute moodulite loomiseks. Määruse rakendamisega seoses on strateegial järgmised eesmärgid.

- Suurendada keskkonnamajandusliku arvepidamise kasutamist ja parandada seda käsitlevat teavitustegevust. Nii on sellest edaspidigi kasu nii poliitikakujundamisel kui ka muudel eesmärkidel. See eesmärk võib hõlmata ka ajakohasemaid andmeid, visualiseerimist ja esitlusi. See hõlmab ka keskkonnamajanduslikul arvepidamisel põhinevate näitajate edasist kasutamist ning teadlikkuse suurendamist ja teabe pakkumist spetsialistidest kasutajatele ning üldsusele.
- Näiteks kavatseb Eurostat avaldada 2026. aastal esialgsed hinnangud energeetika arvepidamise kohta. Näited uute kommunikatsioonitoodete kohta on esitatud 4. jaos.
- Valmistada ette kolme uue mooduli (metsad, ökosüsteemid ja keskkonnatoetused) rakendamine (3. jagu). Ettevalmistav tegevus hõlmab vabatahtlikku andmekogumist, Eurostati käsiraamatute avaldamist, kokkulepitud andmete valideerimiseeskirju ja riiklike koostajate koolitust.
- Teha koostööd teiste andmekoostajatega. See hõlmab koostööd nii statistikasüsteemi osadega (näiteks sotsiaalstatistikaga laiemate kestlikkuse näitajate väljatöötamiseks) kui ka statistikasüsteemi väliste andmekoostajatega (sh keskkonnaametite, teadlaste ja ministeeriumidega). See hõlmab ka koostööd ja metoodilist koordineerimist rahvusvahelise statistikakogukonnaga, näiteks SNA ja ESA 202X läbivaatamise ning maksebilansi ja rahvusvahelise investeerimispositsiooni käsiraamatu 7. väljaande (BPM7) koostamise raames. Peagi avaldatav uuendatud rahvamajanduse arvepidamise standard ESA 202X käsitleb loodusvarasid varasemast märksa ulatuslikumalt.
- Uurida uusi andmeallikaid, et parandada andmete kvaliteeti ja muuta andmete koostamine tõhusamaks.
- Koostada Euroopa keskkonnamajandusliku arvepidamise tulevaste teadusuuringute kava. Teadusuuringute kava esimene versioon koostati 2025. aasta keskel.

Strateegiale on lisatud tegevuskava koos meetmete ja tähtaegade loeteluga iga eespool loetletud eesmärgi kohta.

(7) ETTEPANEKUD UUTE MOODULITE JA UUTE KESKKONNASTATISTIKA TOODETE KOHTA

([32]) https://ec.europa.eu/eurostat/documents/1798247/6191525/European+Strategy+for+Environmental+Accounts.pdf/beb67371-bcdf-442e-b323-22c891b717a4?t=1707816517927.

Komisjon võib artikli 4 lõikes 2 loetletud teemadel ([33]) (eeskätt seoses energiatoetustega) välja pakkuda uusi mooduleid, tuginedes liikmesriikide proovi- ja teostatavusuuringute tulemustele.

Kahe teema (fossiilkütuste toetuste ja kliimamuutustega kohanemise) jaoks on komisjon (Eurostat) töötanud viimase kahe-kolme aasta jooksul välja järgmised statistilised vahendid.

- Vabatahtlik andmete kogumine potentsiaalselt keskkonda kahjustavate toetuste kohta, mis käivitati 2023. aastal ja mida plaanitakse jätkata igal aastal. Metoodikat ja tulemusi hinnatakse koostöös liikmesriikidega.
- Kliimamuutustega kohanemist käsitlev katsemetoodika ja makromajanduslikud andmed, mis põhinevad kättesaadavatel statistilistel andmetel.

ELi töö nendel kahel teemal kujutab endast olulist rahvusvahelist panust G20 andmelünkade algatusse (3. etapp) ja rahvusvahelise integreeritud keskkonnamajandusliku arvepidamise süsteemi keskse raamistiku ajakohastamisse.

Komisjon ja liikmesriigid jätkavad koos uute moodulite väljatöötamist. Määruse artikli 4 kohaselt on komisjonil kohustus hinnata metoodilisi võimalusi ning ökosüsteemiteenuste rahalise hindamise teostatavust. Määruse artikli 10 kohaselt on komisjonil kohustus hinnata energiatoetuste, sealhulgas fossiilkütuste toetuste, kliimamuutustega kohanemise ja vee kohta kättesaadavate andmete kvaliteeti.

Komisjon (Eurostat) usub siiski, et uute moodulite väljapakkumiseks ei ole praegu õige aeg, välja arvatud juhul, kui poliitikast tulenev nõudlus nende järele suureneb. Kolme uue mooduli rakendamine nõuab liikmesriikidelt märkimisväärseid jõupingutusi. Kogemused 2011. ja 2014. aastal loodud kahe esimese moodulilainega on näidanud ka seda, et komisjon ja liikmesriigid peavad jätkama investeeringuid tootmissüsteemidesse ning andmete koostamise täiustamisse mitme andmete esitamise tsükli jooksul, kuni koostamissüsteemid saavutavad vajaliku küpsuse ja andmete kvaliteet on stabiilne.

(8) KOKKUVÕTE

Pärast viimast aruannet on komisjon ja liikmesriigid teinud edusamme Euroopa keskkonnamajandusliku arvepidamise rakendamisel vastavalt määrusele (EL) nr 691/2011, eelkõige:

- laiendades kohaldamisala, lisades määrusesse kolm uut temaatilist moodulit ja uued muutujad kliimamuutuste leevendamise investeeringute kohta;
- parandades andmete kvaliteeti ja muutes andmete koostamise tõhusamaks;
- laiendades keskkonnamajandusliku arvepidamise alast teabevahetust;
- töötades välja lisanäitajaid, et täita kasutajate vajadused, ning
- hinnates pidevalt vajadust kohandada ja parandada Euroopa keskkonnamajandusliku arvepidamise kvaliteeti, et võtta arvesse uusi prioriteete ja valdkondi.

([33]) Vee arvepidamine (kvantitatiivne ja kvalitatiivne), ressursside haldamise kulutuste arvepidamine, toetused või toetusmeetmed, mis võivad kahjustada keskkonda, ja jäätmete arvepidamine.